

A.P. van der Meer Brood-, Koek- en Beschuitfabriek Rijswijk

Bakker Van der Meer in het snel groeiende dorp Rijswijk zat ver genoeg van de Haagsche Broodfabriek Theario af om bij de stormachtige opkomst van beschuit als hoofdbestanddeel van het ontbijt uit te kunnen groeien tot een heuse beschuitfabriek met een beperkt afzetgebied. Aan het begin van de eeuw profileerde Van der Meer zich dan ook direct door met een eigen albumpje mee te doen aan de zwartjesrage. Niet de gangbare inschuif-albumpjes die in elke boekenwinkel te koop waren, maar het lichtblauwe vierkante insteekalbumpje van 17 centimeter zoals van de chromoserie Mooi Nederland in zwartjesformaat van Heuff en van Van As.

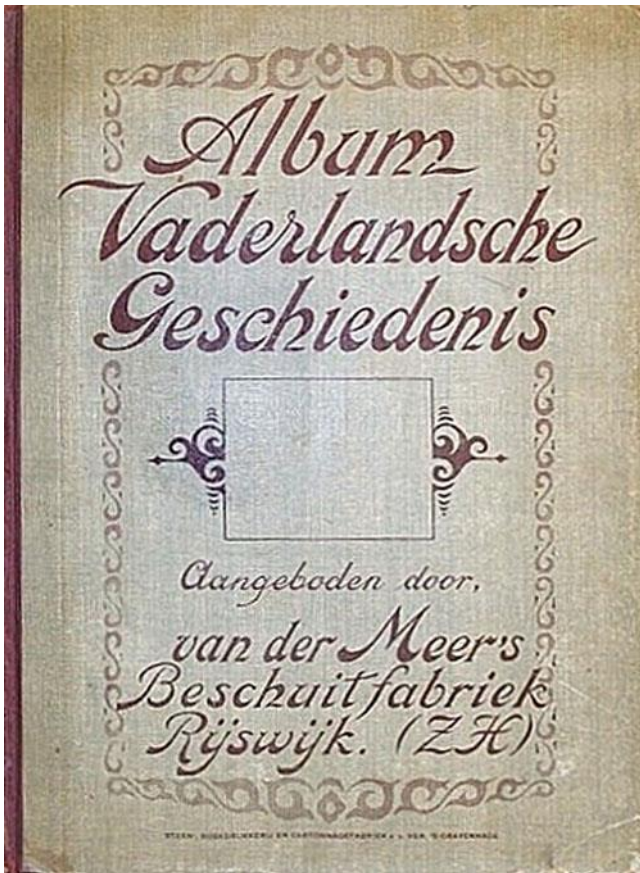
Ook in de vormgeving van de plaatjes was Van der Meer eigenzinnig. Niet de gangbare witte achtergrond voor de zwart-wit fotootjes, maar een lichtblauwe zoals de kaft van het album. De lichtblauwe kleur is echter niet bestendig zodat de plaatjes net als de albums in alle tinten grijs voorkomen. Het albumpje werd gratis verstrekt bij vertoning van 50 foto's, die op de achterkant werden afgestempeld om herhaald gebruik te voorkomen. Dat stempelen was nogal tijdrovend, daarom werd vaak volstaan met afstrepen, wat in de tijd dat de kinderen nog met griffel en spons schreven in plaats van met potlood en gum redelijk veilig was.

Buurman Theario bracht rond dezelfde tijd ook een klein insteekalbum uit, niet met zwartjes maar met 36 pittoreske, getekende klederdrachtplaatjes. Rond 1910 volgde een kwarto insteekalbum met pittoreske plaatjes in automatenformaat. Van der Meer kon zich revanieren toen uitgeverij Papyrus in Den Haag de plaatjes Vaderlandsche Geschiedenis die voor beschuitbakker Hille gemaakt waren te koop aanbood. Voor Van der Meer werd er een kwarto insteekalbum bij gemaakt met beknopte tekstblokjes bij de plaatjes. Wie de teksten geschreven heeft is onbekend. Voor Hille was dit aanleiding om te breken met Papyrus en het eerste geschiedenisalbum helemaal opnieuw te laten maken door Belderbos & Coesel. Er volgde nog een tweede deel van Hille, maar dat kwam uiteraard niet op de reclamemarkt.

Van der Meer werd na de broodcrisis ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog overgenomen door investeerder Joh. de Groot, die het bedrijf onder dezelfde naam voortzette. Toen eind twintiger jaren de grote stroom van plaatjesalbums op gang kwam gaf De Groot het geschiedenisalbum opnieuw uit, met ongewijzigde inhoud maar nu als inplakalbum en met een nieuw aan de tijd aangepast omslagontwerp.

Hierna is niets meer vernomen van Van der Meer.

MEER01A

Album Vaderlandsche geschiedenis

Album Vaderlandsche Geschiedenis. Aangeboden door Van der Meer's Beschuitfabriek Rijswijk.

16 ongenummerde pagina's zonder titelblad, met 96 chromo's met beknopte beschrijvingen.

De plaatjes in dit album zijn kopieën van de 96 plaatjes uit de eerste uitgave van het eerste geschiedenisalbum van Hille (1912, zie HILL02), verzorgd door uitgeverij Papyrus in Den Haag, die ze als reclameplaatjes op de markt heeft gebracht. Voor Van der Meer zijn er korte teksten bij geschreven. Enkele andere bedrijven hebben de plaatjes uitgebracht met de titel voor op de plaatjes gedrukt (zie bijvoorbeeld Thalia).

Dit is het enige grote album van Van der Meer. Het is echter tweemaal uitgebracht, de eerste keer in 1912 met een laat-Jugendstil front zoals hiernaast afgebeeld en de tweede keer rond 1930 met Art Deco front. De beschuitfabriek was toen inmiddels overgenomen door Joh. de Groot, maar de naam Van der Meer was gehandhaafd.

In 1932 werd door beschuitfabriek Ten Kate een moderner (oblong) album uitgebracht met dezelfde plaatjes en teksten overgenomen van de eerste uitgave van Van der Meer, inclusief de drukfouten.

Kenmerken

Beide uitgaven zijn klassieke albums met 8 bladen van dun grijs karton, met 6 plaatjes op elke pagina, met de titel boven het plaatje en het nummer en de beknopte beschrijving onder het plaatje.

De anonieme lithoplaatjes zijn identiek aan die van Hille, 75 x 58 mm, met witrand en een enkelvoudig kader rond de afbeelding. (De nieuwe plaatjes van de tweede uitgave van Hille, verzorgd door Belderbos & Coesel, zijn dikker en hebben een dubbel kader rond de afbeelding.) Op de achterzijde van de plaatjes is dezelfde tekst afgedrukt als in het album.

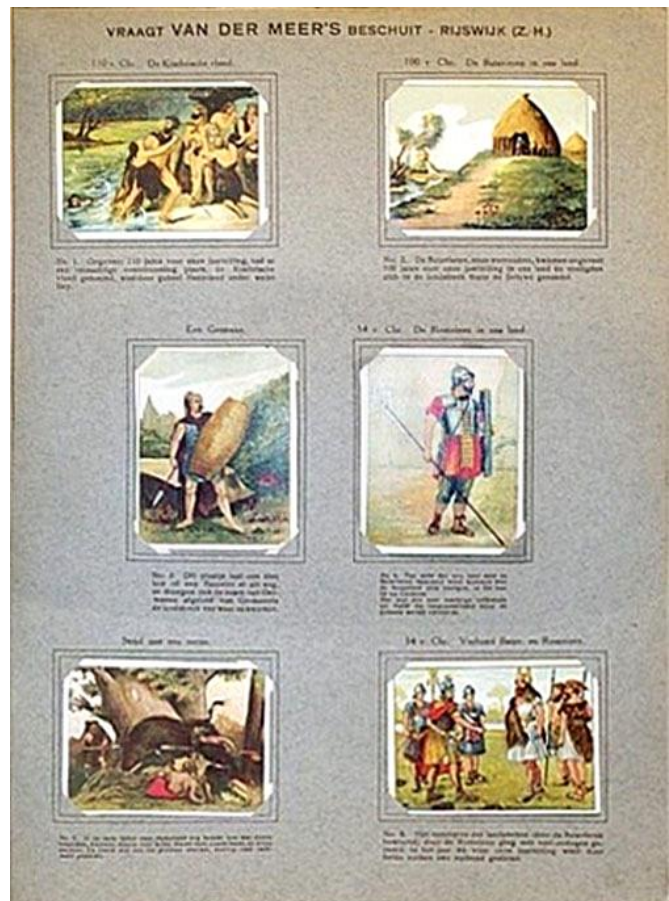
Op de voorkant van de eerste uitgave is een kader uitgespaard waarop een willekeurig plaatje opgeplakt kan worden.

De in dit album afgedrukte teksten bevatten enkele storende foutjes, die in de heruitgave gecorrigeerd zijn.

Eerste uitgave (circa 1912):

Klassiek insteekalbum, groot kwartoformaat (25,2 x 34,5 cm). Dunne ecru schutbladen; geen titelblad. Het album en de plaatjes zijn gedrukt door Steen- en Boekdrukkerij en Cartonage-fabriek v. d. Ven 's-Gravenhage. Ook vermeld achterop de plaatjes.

Prijs: Overlegging van 96 verschillende plaatjes plus 35 cent.

MEER01B

Album Vaderlandsche geschiedenis

Album Vaderlandsche Geschiedenis. Aangeboden door Van der Meer's Beschuitfabriek Joh. de Groot, Rijswijk.

Tweede uitgave (192?):

Klassiek inplakalbum, groot kwarto (24,5 x 34,5 cm). Lichte schutbladen; geen titelblad. Gedrukt door Drukkerij Werner & Co. Wassenaar.

Zelfde inhoud als MEER01A, echter in een nieuw album met een nieuw getekende omslag die geabstraheerd is van de omslag van de eerste uitgave.

De teksten zijn opnieuw gezet en de paginakop is aangepast aan de nieuwe eigenaar. De teksten zijn identiek aan de eerste uitgave met correctie van enkele storende drukfouten (bijv. onder plaatje 4 is 54 na Christus gecorrigeerd in 54 voor Christus, en onder plaatje 6 is het jaartal 84 gecorrigeerd in 54).

De twee drukken van de plaatjes verschillen aanzienlijk. Bij de eerste druk is het dikke bruine lithokarton met witte voorkant gebruikt dat gebruikelijk was bij de insteekplaatjes. Bij de tweede druk is soepel dun wit karton gebruikt en de kleuren zijn overwegend donkerder en de titel van het album en de drukker ontbreken op de achterkant.

Inhoud

De plaatjes doorlopen de Vaderlandsche geschiedenis (plus een achttal uitweidingen over de Romeinen) in chronologische volgorde aan de hand van jaartallen, van "110 voor Chr. De Kimbrische vloed" tot "1566. Alva in ons land". In het tweede deel van Hille wordt vervolgd met de Tachtigjarige Oorlog.

In het album van Hille is de volgorde van de plaatjes niet strikt chronologisch. Enkele keren is de volgorde van plaatjes verwisseld zodat zoveel mogelijk de horizontale en de verticale oriëntatie van de plaatjes gevolgd kon worden. Alleen bij de plaatjes 44 en 55 kon dat niet gerealiseerd worden.

De persoon die de druk van de plaatjes voor Van der Meer voorbereid heeft, heeft echter de plaatjes in strikt chronologische volgorde gezet. Hierdoor zijn de plaatjes 75 t/m 77, 80 t/m 84, 86-87, en 92 t/m 95 door elkaar gehusseld (bijv. Hille plaatje 75 is Van der Meer plaatje 77). In het album is deze gewijzigde volgorde overgenomen, met het gevolg dat hierdoor nog eens 6 plaatjes een verkeerde positie hebben, horizontaal i.p.v. verticaal en omgekeerd. Ook in de tweede uitgave is dat aangehouden. Door deze ingreep ogen de albums rommelig, temeer omdat de teksten niet op aparte bladen staan maar bij de plaatjes.

Album Vaderlandsche Geschiedenis van beschuifabriek G. Hille & zoon, eerste versie

RUIM TWEEDUIZEND JAAR GELEDEN zag ons vaderland er geheel anders uit dan nu. Er was toen nog geen afgesloten duinenreeks, die de zee tegenhield; er waren geen sluizen om het water te keeren, geen dijken, geen bruggen, geen gebaande wegen, er was niets van al datgene, wat ons nu veiligheid en gemak verschaft. Omdat ons land zoo laag gelegen is, stroomden zoowel toen als nu, rivieren, die in andere landen ontspringen, er heen, om zich in de zee te ontlasten; terwijl van den anderen kant de zee er met gemak binnen drong, en het land zelf ten volle den naam van „Lage landen" of „Nederlanden" dragen mocht.

Zoo dikwijls de geschiedenis dan ook gewag maakt van 'n groote overstroming - en dit gebeurde nog al eens - dan was het *ons* land in de eerste plaats, dat daarvan te lijden had. Dan werden er heele stukken zoo maar pardoes afgeslagen, en waar gisteren nog 'n bosch of woningen stonden, kon men den anderen dag boomen, resten van woningen, lijken van dieren en menschen zien drijven.

Dat waren verschrikkelijke tijden, en het is geen wonder, dat de menschen, die door de eeuwen

heen ons land tot woonplaats kozen, er telkens op bedacht waren, om zulk een geweldigen vijand, als het water wezen kan, te keeren en op 'n afstand te houden. Er is dan ook geen land ter wereld, waar zooveel dijken en sluizen gevonden worden, als hier. Het heele land is er als 't ware mee overdekt en wanneer in 'n ander land dijken moeten worden aangelegd of sluizen gebouwd, om de zee of rivieren in bedwang te houden, dan zijn het meestal Hollandsche ingenieurs, die geroepen worden, om dit werk tot stand te brengen. Geen ander volk heeft daarvan zoo veel kennis als het onze.

De geweldigste dier overstromingen, waarvan de geschiedenis gewaagt, is de zoogenaamde Kimbrische vloed, die ongeveer ruim honderd jaren voor onze jaartelling zal hebben plaats gehad.

Maar die veranderingen van onzen bodem zijn, zooals wij reeds zeiden en zooals te begrijpen is, gepaard gegaan met groote verwoestingen. Vele menschen, door den watervloed overvallen, kwamen daarbij om het leven, en plaatje nummer 1 mag ons eenigszins doen begrijpen, hoe verschrikkelijk zulk een overstroming was.

Album Vaderlandsche Geschiedenis van beschuifabriek Van der Meer

110 voor Chr. De Kimbrische vloed.

No. 1 Ongeveer 110 jaren voor onze jaartelling, had er een reusachtige overstroming plaats, de Kimbrische vloed genoemd, waardoor geheel Nederland onder water liep.